

SABATS – BRĪVĪBAS DIENA

NEDEĻAS PĒTĪJUMIEM:

2Moz 16:16–18, 2Moz 20:8–11, 5Moz 5:12–15, Mt 12:9–13, 3Moz 25:1–7.

ATMIŅAS PANTS:

“Un Viņš uz tiem sacīja: ‘Sabats ir celts cilvēka dēļ un ne cilvēks sabata dēļ!’” (Mk 2:27).

Dievs radīja sabatu kā pēdējo radīšanas nedēļā. Ir teikts, ka septītajā dienā Dievs ne tikai atpūtās, bet Viņš radīja atpūtu kā svarīgu daļu no tā, kādai vajadzēja būt pasaulei. Sabats bija demonstrējums tam, kā mēs esam radīti, lai būtu attiecībā ar Dievu un cits ar citu.

Tāpēc nav pārsteigums, ka sabats kā viens no baušļiem Dieva plānā Saviem ļaudīm jau agri parādās jaunās Israēla tautas dibināšanas procesā. Tam bija jābūt centrālai lomai ebreju dzīvē.

Bieži vien, kad mēs runājam par sabatu, saruna ātri pāriet uz to, kā to ievērot vai ko nedrīkst sestdienā darīt. Lai arī cik svarīgi ir šie jautājumi, mums ir jāsaprot svarīgā loma, kāda ir sabatam kā Dieva žēlastības un aizgādības simbolam pasaulē un Dieva ļaužu dzīvē.

Kā Jēzus teica, septītās dienas sabats tika radīts visai cilvēcei. Ja mēs patiesi “pieminam sabata dienu”, tas izmaina katru mūsu nedēļas dienu, un – kā Jēzus parādīja – tas var būt līdzeklis, lai svētītu arī citus.

Lūdzu, iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 20. jūlijā.

Pietiekami mannas

Pēc daudzu paaudžu verdzībā pavadītajiem gadiem un sociālās degradēšanās, ko šāds stāvoklis visai droši bija nodarījis Dieva apspiestajiem ļaudīm, Viņš tikko atbrīvotos israēliešus centās pacelt, norādot viņiem uz labāku dzīvesveidu un dodot viņiem likumus, lai pēc iespējas labāk sakārtotu viņu jauno sabiedrību. Bet viena no pirmajām daļām šajā procesā ienāca praktiskas un pamācošas līdzības veidā.

Pēc 40 gadu klejojumiem tuksnesī dzīves ritmam, kurā bija redzama Dieva aizgādība un dzīvē praktizēta nesavtība, vajadzēja kļūt par daļu no Israēla sabiedrības kultūras. Tas nāca mannas veidā, kā ēdiens, kas katru rītu parādījās israēliešu apmetnē uz zemes.

Izlasi 2Moz 16:16–18. Kā tu domā, kāda nozīme ir katram cilvēkam domātajam īpašajam mēram, kas ir uzsvērts šajos pantos? _____

2kor 8:10–15 Pāvils piemin šo stāstu kā piemēru tam, kā kristiešiem vajadzētu dot: “Jūsu pārpalikums tagad lai nāk par labu viņu trūkumam, un arī viņu pārpalikums lai nāktu jums par labu, lai tā notiktu izlīdzināšana” (14. pants).

Mācība israēliešiem un mums bija tā, ka Dievs ir nodrošinājis pietiekamus krājumus Saviem ļaudīm un Savai radībai. Ja mēs paņemtu tikai tik, cik mums ir vajadzīgs, un būtu gatavi dalīties pārpalikumā ar citiem, varētu parūpēties par visiem un visus nodrošināt. Tas, ka viņi paņēma tikai tik, cik tajā dienā bija vajadzīgs, prasīja uzticību, ka nākamajā dienā būs vēl. Apspiestie ļaudis, tādi kā Israēla vergi, bija ar tieksmi pievērsties paši savai izdzīvošanai, bet Dievs gribēja viņiem parādīt uzticības, dāsnuma un došanas dzīvi.

Tomēr šai praksei bija arī cita, ievērojamāka dimensija. Katru piektdienu uz zemes bija atrodama divkārsa mannas deva, un šajā dienā – tikai šajā dienā – ļaudīm bija jāsavāc vairāk mannas, ko sagatavot sabbatam. Īpašais nodrošinājums sabbatam kļuva par papildu veidu, kā mācīties uzticēties Kungam visās vajadzībās. Papildu mannas porcija, kas bija žēlastības darbs no Dieva puses, ļāva viņiem vēl pilnīgāk baudīt atpūtu, ko Dievs bija viņiem apsoliļis septītās dienas sabbatā.

Ko mēs varam darīt piektdienās, kas varētu mums palīdzēt labāk baudīt to, ko Dievs mums piedāvā sabbatā? _____

Divi sabata iemesli

Izlasi 2Moz 20:8–11 un 5Moz 5:12–15. Kā šīs divas ceturtdā baušļa versijas viena otru papildina? _____

Pieminēšana ir svarīga attiecību daļa, ko Dievs cenšas atjaunot ar Saviem ļaudīm, – attiecības, kuru centrā ir fakts, ka Dievs ir mūsu Radītājs un Glābējs. Abās ceturtdā baušļa versijās parādās abas lomas, un tādējādi tās abas ir cieši saistītas ar sabatu un tā praktizēšanu.

Tā kā israēlieši bija izgājuši no zemes, kurā dominēja tik daudz viltus dievu, viņiem vajadzēja atgādinājumu par patiesā Dieva kā Radītāja lomu. Sabats bija svarīgs veids, kā to panākt, kas tika padarīts vēl svarīgāks iknedēļas ciklā ar papildu mannas nodrošināšanu piektdienā – tas bija spēcīgs Viņa radošā spēka piemērs. Dievs kā mūsu Radītājs visskaidrāk ir atklāts 2Moz 20. nodaļas ceturtdā baušļa versijā.

Turpretī 5Moz ceturtdājā bauslī uzsvars ir uz viņu bēgšanu, glābšanu un atpirkšanu. Tas bija stāsts, kas israēliešiem bija regulāri jāpārstāsta. Katru sabatu viņi varēja no jauna ar to savienoties. Viņu pirmais stāsts bija tiešā, fiziskā bēgšana no verdzības Ēģiptē, bet, augot viņu izpratnei par Dievu un Viņa glābšanu, sabats varēja kļūt arī par iknedēļas garīgās glābšanas simbolu un svinībām.

Abas šīs motivācijas sabata iecelšanai bija saistītas ar attiecību atjaunošanu starp Dievu un Viņa ļaudīm: “Es devu tiem arī Savas svētās dienas, kas ir derības zīme starp Mani un viņiem, lai tie atzītu, ka Es esmu Tas Kungs, kas tos svētījis” (Ec 20:12). Un, kā mēs redzējām, runa nekad nav bijusi tikai par šo cilvēku grupu. Balstoties uz šīm attiecībām, viņiem bija jānodibina jauna veida sabiedrība, tāda sabiedrība, kas ir laipna pret atstumtajiem un ir svētība plašākai pasaulei.

“Tāpēc Kungs, tavš Dievs, tev ir pavēlējis svētīt sabata dienu” (5Moz 5:15). Ievērojot sabatu kā piemiņu un svinības gan radīšanai, gan glābšanai, mēs varam turpināt augt savās attiecībās ne tikai ar Kungu, bet arī ar tiem, kas ir ap mums. Dievs ir žēlsirdīgs pret mums, tāpēc mums ir jābūt žēlsirdīgiem pret citiem.

Kādos veidos sabata ievērošanai vajadzētu padarīt mūs par labākiem, laipnākiem, uzmanīgākiem un līdzjūtīgākiem cilvēkiem? _____

Vienlīdzības diena

Viena lieta, kas ir acīmredzama, ātri pārļausot desmit baušļus 2Moz 20. nodaļā un 5Moz 5. nodaļā, ir tā, ka ceturtais bauslis ir vissīkāk aprakstītais. Ja daži no baušļiem atsevišķās versijās ir uzrakstīti trijos vārdos (ebreju valodā dažus no tiem var izteikt pat divos vārdos), ceturtais bauslis runā arī par to, kāpēc, kā un kas lai piemin sabata dienu.

Izlasi 2Moz 20:8–11. Ko tas stāsta par kalpiem un svešiniekiem, kā arī par dzīvniekiem, un ko tas nozīmē? _____

Šajās sabata detaļās atzīmējama ir pievēršanās citiem. S. K. Tonstads apgalvo, ka šāda veida pavēles ir unikālas visu pasaules kultūru vidū. Sabata bauslis, viņš paskaidro, “dod priekšroku skatījumam no apakšas uz augšu, nevis no augšas uz leju, vispirms domājot par vājākajiem un visievainojamākajiem sabiedrības locekļiem. Tie, kam atpūta ir vajadzīga visvairāk – vergiem, svešiniekiem, nastu nesējiem dzīvniekiem –, ir pieminēti īpaši. Septītās dienas atpūtā sabiedroto atrod tie, kam nav nekādu privilēģiju, pat mēmi dzīvnieki.” (“The Lost Meaning of the Seventh Day” (Michigan: Andrews University Press, 2009), 126, 127. lpp.)

Bauslis īpaši pievēršas tam, ka sabats ir diena, kas ir jābauda ikvienam. Sabata gaismā visi ir vienlīdzīgi. Ja tu esi darba devējs nedēļas laikā, tev nav tiesību likt saviem padotajiem strādāt sabatā. Tas ir tāpēc, ka Dievs arī viņiem ir iedevis atpūtas dienu. Ja tu esi darba ņēmējs – vai pat vergs – no visām pārējām dienām sabats atgādina tev, ka tu esi radīts tāds pats kā citi un esi Dieva atpestīts. Dievs aicina tevi to svinēt citādi, ne veicot savus parastos pienākumus. No sabata jāgūst pat tiem, kas nav daļa no sabatu ievērojošajiem ļaudīm – “svešiniekam, kas ir tavos vārtos” (2Moz 20:10).

Šī ideja israēliešiem būtu bijusi ievērojama perspektīvas maiņa, kas atgādinātu viņu pašu verdzības un atstumtības pieredzi. Tagad, kad viņiem bija jāapmetas jaunā zemē, Dievs negribēja, lai viņi pieņem savu kādreizējo apspiedēju ieradumus. Dodot sīki izstrādātus likumus viņu sabiedrībai, Dievs tiem (patiesībā mums visiem) iedeva iknedēļas atgādinājumu par to, cik vienlīdzīgi mēs patiesībā visi esam Dieva priekšā.

Kā tu vari dalīties ar sabatu savā kopienā, tas ir, kā citi cilvēki tavā kopienā var gūt labumu no tavas sabata ievērošanas? _____

Dziedināšanas diena

Lai gan sākotnējā vīzija par sabatu un sabata ievērošanu bija plaša un iekļaujoša, Jēzus laikā sabats daudziem reliģiskajiem vadītājiem bija kļuvis kaut kas pavisam cits. Brīvības un vienlīdzības dienas vietā sabats bija pārvērties par cilvēcīgu, tradicionālu noteikumu un ierobežojumu dienu.

Jēzus Savā dienā nostājās pret šādu attieksmi, īpaši ja tā tika uzspiesta citiem. Cik interesanti, ka Viņš to darīja, veicot lielu skaitu dziedināšanu sabatā. Šķiet, ka Jēzus ar nodomu darīja šos brīnumus sabatā, nevis kādā citā dienā, lai kaut ko svarīgu pateiktu par to, kādam vajadzētu būt sabbatam. Bieži šajos stāstos Jēzus izsaka komentārus par dziedināšanas atbildību sabbatam, un bieži vien farizeji izmantoja Viņa apgalvojumus kā aizbildinājumu saviem tālejošajiem plāniem nogalināt Jēzu.

Izlasi Jēzus sabata dziedināšanas stāstus Mt 12:9–13, Mk 1:21–26, 3:1–6 un Jņ 9:1–16. Kas ir vissvarīgākās lietas, ko tu pamani šajos stāstos? _____

Jēzus apstiprināja, ka sabats ir svarīgs. Mums ir jānosprauž robežas sabata laikam, lai padarītu to īpašu un lai ļautu šim nedēļas laikam būt mūsu iespējai augt savās attiecībās ar Dievu, ar mūsu ģimenēm, ar mūsu draudzi un kopienu. Bet sabata ievērošanai nevajadzētu būt savtīgi vērstai tikai uz mums. Kā Jēzus teica: “Ir gan brīv sabatā labu darīt” (Mt 12:12).

Daudzi draudzes locekļi dara daudz laba, rūpējoties par citiem. Bet daudzi no mums arī jūt, ka mums palīdzēšanas jomā vajadzētu darīt vairāk. Mēs zinām, ka Dievs rūpējas par tiem, kas cieš, kas ir apspiesti vai aizmirsti, un ka mums arī vajadzētu rūpēties. Tā kā mums ir pavēlēts nedarīt savu parasto darbu sabatā un mēs tajā esam atbrīvoti no nedēļas spriedzes, sabatā mums ir dots laiks pievērsties rūpēm par citiem kā vienam no veidiem, kā patiesi un aktīvi ievērot sabatu: “Saskaņā ar ceturto bausli sabats bija paredzēts atpūtai un reliģiskai pielūgsmei. Bija jāatceļ visas laicīgās nodarbošanās, bet žēlastības un labdarības darbi bija saskaņā ar Kunga nolūku. [...] Atbrīvot tos, kam ir bēdas, mierināt tos, kas cieš, ir mīlestības darbs, kas pagodina Dieva svēto dienu.” (Elena Vaita “Welfare Ministry”, 77. lpp.)

Ko tu dari citu labā sabatā? _____

Sabata atpūta zemei

Kā mēs redzējām, sabats bija Israēla tautas dzīves iesakņojusies cikla daļa. Bet sabata princips nebija saistīts tikai ar vienu dienu katru nedēļu. Tas ietvēra arī īpašu atpūtu katru septīto gadu, kas kulmināciju sasniedza gaviļu gadā pēc septiņiem septiņu ciklu gadiem, tas ir, katru 50-to gadu.

Izlasi 3Moz 25:1–7. Kas ievērojams ir šāda veida norādījumos? Kādos iespējamajos veidos tu varētu iekļaut šāda veida principu savā dzīvē un darbā? _____

Sabata gads ļāva lauksaimniecības zemei palikt uz gadu atmatā. Tā ir vērā ņemama rīcība zemes pārvaldniecībā, un šāda gudrība lauksaimniecībā ir plaši atzīta.

Septītāis gads bija nozīmīgs arī vergiem (sk. 2Moz 21:1–11). Ja kāds no israēliešiem iekļuva tādos parādos, ka pārdeva sevi verdzībā, septītajā gadā viņi tika atbrīvoti. Līdzīgi arī parādi tika atlaisti septītā gada beigās (sk. 5Moz 15:1–11).

Līdzīgi mannai, ko Dievs nodrošināja israēliešiem tuksnesī, nesēt graudus sējas laikā bija uzticības darbs, ka Dievs nodrošinās pietiekami iepriekšējā gadā un ar to, ko zeme pati saražos sabata gadā. Līdzīgi arī vergu atbrīvošana un parādu atlaišana bija žēlastības darbs, bet arī uzticība Dieva spēkam, ka tiks nodrošinātas mūsu vajadzības. Zināmā mērā cilvēkiem vajadzēja mācīties, ka viņiem nav jāapspiež citi, lai sevi uzturētu.

Sabata principam un paraugam bija jābūt cieši ievītam israēliešu sabiedrībā kopumā. Līdzīgi arī mūsdienu sabata ievērošanai vajadzētu būt garīgai disciplīnai, kas pārveido visas mūsu pārējās dienas. Praktiskā ziņā sabats ir viens veids, kā dzīvē īstenot Jēzus norādījumu vispirms dzīties pēc Viņa valstības: "Jūsu debesu Tēvs zina, ka jums visa tā vajag .. jums viss pārējais tiks iedots" (Mt 6:32, 33).

Kādu pārmaiņu sabata ievērošanai vajadzētu atstāt uz pārējām sešām nedēļas dienām? Galu galā, ja tu esi mantkārīgs, savtīgs un nevērīgs no svētdienas līdz piektdienai, kāda nozīme ir tam, ka tu tāds neesi sabatā? (Vai tu patiesībā vari nebūt tāds sabatā, ja esi visā pārējā nedēļā?) _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Izlasi Elenas Vaitas grāmatā “Sentēvi un pravieši” nodaļu “No Sarkanās jūras līdz Sinajam” (295.–297. lpp.), grāmatā “Laikmetu ilgas” nodaļu “Sabats” (281.–289. lpp.), Sigve K. Tonstanda grāmatā “The Lost Meaning of the Seventh Day” nodaļu “The Social Conscience of the Seventh Day” (125.–143. lpp.).

“Jēzus viņiem apliecināja, ka ciešanu atvieglošana ir saskaņā ar sabata likumu. Tas ir saskaņā ar Dieva eņģeļu darbu, kas nolaižas uz zemi un paceļas atkal debesīs, lai kalpotu ciešanās esošajai cilvēcei. [...] Cilvēkam šajā dienā ir arī jāveic kāds darbs. Ir jāpievērš uzmanība dzīves neatliekamajām vajadzībām, ir jā rūpējas par slimajiem, ir jānodrošina trūkumā esošo vajadzības. Tas, kurš neatvieglo ciešanas sabatā, netiks uzskatīts par nevainīgu. Dieva svētā atpūtas diena tika radīta cilvēkam, un žēlastības darbi ir pilnīgā saskaņā ar tās nolūku. Dievs neilgojas, lai Viņa radījumi ciestu sāpes, kuras var atvieglināt, vai tas būtu sabatā vai jebkurā citā dienā.” (Elena Vaita “Laikmetu ilgas”, 206., 207. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Kādos veidos tu esi piedzīvojis sabatu kā apliecinājumu tavai uzticībai Dievam? Vai tev dzīvē ir bijis mannai līdzīgs piedzīvojums, kur Dievs ir nodrošinājis tavas vajadzības, atbildot uz tavu uzticību Viņam? Ja jā, tad padalies ar šo piedzīvojumu grupā un pastāsti, ko tu iemācījies.

2. Kā mēs redzējām ceturtajā bauslī, kas lasāms 2Moz 20:8–11 un 5Moz 5:12–1, Dievs uzsver dažādus sabata aspektus. Kuru sabata aspektu tu novērtē visvairāk?

3. Grupā vai individuāli pārdomā, kā tu vari līdzdalīt sabata svētības un labumus savā kopienā.

4. Kā sabats maina tavu dzīvi? Vai ir vēl citas daļas tavā dzīvē, kurās sabatam vajadzētu būt lielāki ietekmei?

KOPSAVILKUMS:

Dievs deva sabatu, lai mēs atcerētos radišanu un pestīšanu, bet tam ir arī daudz praktisku labumu. Tas māca mums uzticēties Dieva aizgādībai par mums. Tas māca mums praktizēt vienlīdzību, un tas var kļūt par garīgu disciplīnu, kas var pārveidot visas mūsu attiecības. Jēzus parādīja Savu ideālu sabatam, dziedinot slimos un uzsverot sabatu kā dienu, kad labumu var gūt tie, kam ir kādas vajadzības.